

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 02/08

Meditaties:

Deze meditatie staat ook online op <https://youtu.be/ZS8ILoh58aE>

Delen is vermenigvuldigen

Meditatie door ds Jelle Brouwer (Mechelen-Noord)

Welkom en bemoediging

Beste vrienden,

Welkom in onze online-viering.

“Vermenigvuldigde broden en vissen”. Dat was de eerste omschrijving van Karel’s Crypto in De Standaard vorige week zaterdag. Ik heb er lang over moeten nadenken, wat de oplossing kon zijn. En, toeval of niet, vandaag staat die lezing centraal in onze online-viering. Dus ben ik erover blijven nadenken, wat dit ons vandaag te zeggen heeft. Hoe in de Bijbel ‘delen’ hetzelfde kan betekenen als ‘vermenigvuldigen’. En hoe God ons leert, wat de weg is naar een leven in gemeenschap en overvloed.

Ook deze viering beginnen we daarom in Zijn naam.

Onze Hulp is in de Naam van de Heer,
Die hemel en aarde gemaakt heeft;
Die trouw blijft tot in eeuwigheid
En niet loslaat wat Zijn hand aan ons begon.

Genade zij u en vrede
van God onze Vader
en van Jezus Christus, onze Heer.
Amen.

Kyriegebed

Laat ons de Heer aanroepen voor de nood van de wereld,
En Zijn naam prijzen,
Want Zijn barmhartigheid heeft geen einde.

Laat ons bidden:

In onze wereld leven zoveel mensen die tekort komen,
Die zich elke dag afvragen of ze wel genoeg te eten zullen hebben,
Die armoede lijden en honger hebben,
Omdat er niemand is die zich hun lot aantrekt.
Omdat Gij een God zijt die hart hebt voor alle mensen
Bidden we U: Heer ontferm U.

In onze wereld leven zoveel mensen die tekort hebben aan perspectief,
Die de hoop hebben opgegeven,
Die het niet durven wagen om te geloven
In Uw liefde, in de goedheid van mensen.
Omdat Gij ons roept om getuigen van U te zijn
In woorden en in daden
Bidden we U: Christus, ontferm U.

In onze wereld leven zoveel mensen die te kort hebben aan menselijkheid,
Die te lijden hebben onder geweld, discriminatie, onverschilligheid,

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 02/08

Mensen die hunkeren naar verandering,
die hongeren en dorsten naar gerechtigheid.
Omdat Gij een nieuwe aarde hebt beloofd
Waar recht en vrede de toon zullen zetten
En mensen eindelijk aan uw bedoelingen zullen beantwoorden,
Bidden we U: Heer ontferm U over ons.
Amen.

Lied: Jezus zal heersen (NLB 871)

- | | | | |
|---|---|---|--|
| 1 | Jezus zal heersen waar de zon gaat om de grote aarde om, de maan zijn lichte banen trekt, zover het verste land zich strekt. | 3 | Zijn rijk is volle zaligheid, wie was gevangen wordt bevrijd, wie moe was komt tot rust voorgoed, wie arm was leeft in overvloed. |
| 2 | Het lied in alle talen zal zijn liefde loven overal, en uit de kindermund ontspringt de lofzang die zijn naam omringt. | 4 | Laat loven al wat adem heeft de koning die ons alles geeft. O aarde om dit nieuw begin stem met het lied der engelen in. |

Schriftlezing: Matteüs 14:13-21

¹³Toen Jezus hiervan hoorde, week hij per boot uit naar een afgelegen plaats waar hij alleen kon zijn. Maar de mensen kwamen het te weten, en vanuit de steden volgden ze hem over land.¹⁴Toen hij uit de boot stapte en de grote menigte zag, voelde hij medelijden met hen en hij genas hun zieken.

¹⁵Bij het vallen van de avond kwamen de leerlingen naar hem toe en zeiden: 'Dit is een afgelegen plaats en het is al laat. Stuur de mensen weg, laat ze naar de dorpen gaan om eten voor zichzelf te kopen.'¹⁶Maar Jezus zei: 'Ze hoeven niet weg, geven jullie hun maar te eten.'¹⁷Ze antwoordden hem: 'We hebben hier niets, alleen vijf broden en twee vissen.'¹⁸Hij zei: 'Breng ze mij.'¹⁹En nadat hij de mensen opdracht had gegeven op het gras te gaan zitten, nam hij de vijf broden en de twee vissen, keek omhoog naar de hemel, sprak het zegengebed uit en brak de broden; hij gaf ze aan de leerlingen, en de leerlingen gaven ze door aan de mensen.²⁰Iedereen at en werd verzadigd, en toen ze de stukken brood die over waren ophaalden, hadden ze twaalf manden vol.²¹Er hadden ongeveer vijfduizend man gegeten, vrouwen en kinderen niet meegeteld.

Verkondiging

Gemeente van Christus,

Vijf broden en twee vissen die op een geheimzinnige manier meer worden, als een schepping uit het niets. Voor veel mensen zijn het verhalen zoals dit die maken, dat ze er niet meer in kunnen geloven. Dat heel die blijde boodschap van het Christendom hun te veel wordt, en dat ze daarom afscheid nemen van geloof en kerk omdat die in hun ogen gebouwd zijn op 'heilloze bakerpraat en verzinsels' (1 Tim. 4:7).

In het midden van de vorige eeuw ontstond er een stroming onder theologen die dat probleem serieus wenste te nemen. Zij zagen de oplossing erin om alle mythologische taal uit de Bijbel te verwijderen. Dat was immers in hun ogen niet meer dan een manier van spreken, een verpakking om de eigenlijke boodschap heen. En in onze moderne tijd werkt zo'n verpakking eerder contraproductief. De naam van Rudolph Bultmann blijft onlosmakelijk met deze stroming verbonden.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 02/08

Zo'n onderneming past ook goed bij de manier waarop wij intussen naar de wereld hebben leren kijken. De verwondering heeft plaats gemaakt voor een steeds groeiend vermogen om de dingen te begrijpen.

En wat begonnen is als een wetenschappelijke methode, namelijk om te proberen om alle verschijnselen te verklaren zonder daarbij direct een beroep te doen op een hogere macht, leidde van lieverlee tot een wereldbeeld waarin geen plaats meer was voor God. De oppervlakkige waarneming, de reductie van de werkelijkheid tot dat wat kan worden gezien en gemeten, onttoverde onze werkelijkheid en beroofde ons van de relatie met God en met elkaar die als een schat onder de oppervlakte verborgen ligt. Begrijp me niet verkeerd: het is me er niet om begonnen om de resultaten van de wetenschap verdacht te maken. Het is immers geen pretje om te leven in een wereld, waar je hulpeloos aan de grillen van allerlei goddelijke machten bent overgeleverd. De verklaring van onweer als het gevolg van elektrische ladingen in de wolken maakt ons minder angstig dan de gedachte aan een god, die in zijn woede de mensen wil straffen voor een fout waarvan wij ons niet bewust zijn. Maar dat is ook niet de God die ons vanuit de Bijbel wordt verkondigd.

Als het erop aankomt, is de Bijbel de eerste die aan 'ontmythologisering' doet. Als je het eerste verhaal leest, van het ontstaan van hemel en aarde, dan lees je als moderne mens gemakkelijk over de aanstootgevende details heen. Maar om het op te schrijven zoals het er staat, met een God die alles schept om aan de mens een leefbare wereld te geven, die zon en maan en sterren opprikt aan het hemelgewelf en die aan zee en land hun grenzen toewijst, daarmee toon je een -in die tijd- verontrustend gebrek aan respect voor al die andere machten en krachten die in de omringende landen als goddelijk werden aanbeden. De zon is niet een god die angst moet inboezemen omdat hij je kwaad wil doen en de maan evenmin - ze zijn niet meer dan lichtjes aan de lucht die helpen om de tijd te meten. Natuurlijk, in het Scheppingsverhaal verdwijnen niet alle goden achter de horizon. Eentje blijft er over, de Levende, de Heer, die God die hart voor mensen heeft en niets liever wil dan dat zij vrij zijn.

Dat merk je ook in het tweede verhaal dat ik als voorbeeld wil aanhalen, de geschiedenis van de doortocht door de Rietzee. Als het volk Israël door de Heer is uitgeleid uit het Egyptische slavenbestaan, en dan vastloopt op het water van de Rietzee, de legers van de Farao in de rug, dan gebeurt daar een wonder als het water splijt en ze over droge grond naar de overkant kunnen trekken. Maar de Bijbel zelf geeft daar een dubbele oorzaak voor aan: de HEER liet de zee terugwijken door gedurende de hele nacht een krachtige oostenwind te laten waaien (Ex. 14:21). Als natuurkundige verklaring wordt de wind aangewezen, maar daarachter ziet de bijbelschrijver de hand van God. Het is niet altijd òf-òf. Ook achter dingen die heel goed wetenschappelijk te verklaren zijn, kun je soms de hand zien van die God die mensen nabij is. Het is niet nodig om alleen die dingen aan God toe te schrijven die anders niet te begrijpen zijn - dan is het geen wonder als er hoe langer hoe minder ruimte voor Hem in ons wereldbeeld overblijft en Hij hoe langer hoe verder naar de rand van onze werkelijkheid schuift, totdat Hij tenslotte achter de horizon verdwijnt. Maar ook het omgekeerde gaat in mijn ogen niet op: dat je alles wat zich niet wetenschappelijk laat uitleggen als vrome fantasie moet afdoen en als een onmogelijkheid uit de Bijbel moet schrappen. Dan houd je niet veel meer dan een moralistisch geschrift over, dat probeert om mensen vooral braaf te laten zijn en hun fatsoen te laten houden.

Dat alles heeft consequenties voor hoe je de schriftlezing van vanmorgen leest en uitlegt. Een ontmythologiserende uitleg zal er de nadruk op leggen, dat daar toch - volgens Matteüs uit handen van Jezus' leerlingen - vijf broden en twee visjes waren, en dat dat gebaar van delen zo aanstekelijk werkte, dat alle anderen die voedsel mee hadden dat er ook bij legden. En dan kom je uit op een boodschap als van Leef58.nl, naar Jesaja 58, gericht op armoedebestrijding vanuit een christelijke inspiratie.

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 02/08

Maar ik geloof dat de Bijbel ons er meer mee wil zeggen dan dat we vooral met elkaar moeten delen. Het heeft te maken met de manier waarop God met mensen wil omgaan. Met de manier waarop Hij Zijn Koninkrijk op aarde gestalte geeft. Dat ligt in de lijn van die verhalen waar ik al eerder naar verwees, van de schepping van een aarde waarop het leven goed is, van de bevrijding van alle machten die knechten en onderdrukken. Dat ligt in de lijn van de verhalen van overvloed die we ook in het Eerste Testament al lezen, rond Elia en Elisa (2 Kon. 4:42v.). God biedt ons de mogelijkheid om daarin mee te gaan. Hij maakt gebruik van onze mogelijkheden, hoe beperkt en feilbaar wij ook zijn. Keer op keer mislukken wij in onze opzet om de wereld te verbeteren en een goede toekomst te scheppen. Maar als we onze kleine bijdrage de Heer in handen geven, vult Hij aan wat ons ontbreekt, totdat we in een geheelde wereld leven. Hij roept ook ons, in het verlengde van Zijn leerlingen, op om de mensen te eten te geven. Wij spelen een rol in het wonder, dat Hij bezig is tot stand te brengen, het wonder van een nieuwe aarde, een Koninkrijk van recht en vrede. Dat is niet een zaak van of-of, rijk van God of wereld van mensen, mirakel of mensenwerk. Onze inzet is bruikbaar voor God. Van ons wordt niet het onmogelijke gevraagd, alleen de grondstoffen waarmee God aan het werk kan om deze wereld leefbaarder te maken, menswaardiger. Wij hoeven alleen ons kleine steentje bij te dragen, waarmee Hij verder kan bouwen. Zodat straks iedereen echt reden heeft om Hem dankbaar te zijn voor de overvloed die Hij ons wil bieden.

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Amen.

Lied: Tafel der armen (Verzameld Liedboek 868)

Wat in stilte bloeit, in de luwte van tuinen,
onder de hete zon op de akker,
heeft Hij bestemd voor de tafel der armen.

Aardekracht, zonkracht is Hij, licht in mensen,
dat wij elkaar verblijden en doen leven,
brood van genade worden, wijn van eeuwig leven.

Maar die niets hebben: wie zal hen hieraan deel geven?
En die in weelde zwelgen en van niets weten,
wie zal HEN naar gerechtigheid doen verlangen

Aanschijn der aarde, wie zal jou vernieuwen?
Hij die alles zal zijn in allen
heeft ons bestemd om, aarde, jouw aanschijn te vernieuwen.

(Tekst H. Oosterhuis / Melodie A. Oomen)

Voorbeden

Vader en Moeder, die in de hemelen zijt,
en die ook hier op aarde woont,
dichtbij de mensen die U zoeken en nodig hebben.

Wij zoeken Uw aangezicht in dit uur
met onze gebeden voor onze medemensen
die slachtoffer zijn van geweld
in welke afschuwelijke vorm dan ook:
het geweld van honger,
het geweld van oorlog en strijdende partijen,

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 02/08

het geweld van gedwongen ontheemding,
het geweld van slechte salarissen
of het ontbreken van werk,
het geweld van sociale minachting,
het geweld van discriminatie,
het geweld van slechte gezondheidsvoorzieningen,
het geweld in de huizen, in kerken,
in de scholen, in de straten...

Wij bidden voor mannen en vrouwen,
kinderen en ouderen,
die het voorwerp zijn van bedreiging en minachting,
die niet erkend worden in hun waardigheid als mens.
Wij bidden dat Gij hen bewaart
onder Uw liefdevolle vleugels
en dat Gij hen,
misschien voor de eerste keer in hun leven,
laat ervaren dat zij belangrijk zijn,
waardevol, waardig,.... mensen.

Wij bidden dat Gij,
misschien voor de eerste keer in hun leven,
hun last verlicht, die zij elke dag dragen,
de onzekerheid, die verscheurend is,
de angst verborgen in hun ogen,
de honger in hun ingewanden,
het lijden zichtbaar in de huid
de vertwijfeling zichtbaar in hun lopen zonder richting,
de vermoeidheid in hun lege handen.

God, Vader en Moeder, die in de hemelen zijt,
en die ook hier op aarde woont,
dichtbij de mensen die U zoeken en nodig hebben,
neem weg onze angst die verlamt,
onze doofheid die afsluit,
onze kortzichtigheid die verblindt.
Schenk ons Uw geestkracht
om betrouwbare getuigen te zijn van de hoop
en Liefde, Rechtvaardigheid en Geloof te delen.
Zoals Gij in den beginne de chaos ordende,
Help ons in het opbouwen van een nieuwe geschiedenis, van een nieuw begin.
(bewerking van een gebed uit Colombia – Kerk in Actie)

In de stilte leggen we voor U neer, dat wat een ander niet voor ons kan zeggen...

Zo bidden we U, Heer onze God,
In de naam van uw Zoon, Jezus Christus, onze Heiland,
Die ons met deze woorden tot U heeft leren bidden:

Verenigde Protestantse Kerk Leuven – Meditatie 02/08

Onze Vader, die in de hemelen zijt,
Uw Naam worde geheiligd;
Uw Koninkrijk kome;
Uw Wil geschiede, gelijk in de hemel alzo ook op aarde.
Geef ons heden ons dagelijks brood;
en vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;
en leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.
Want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid
tot in eeuwigheid.
Amen.

Slotlied: O Vader, trek het lot U aan (NLB 995)

- | | |
|--|---|
| 1 O Vader, trek het lot U aan van allen die door U bestaan. Gij die geen stenen geeft voor brood, wees met uw kinderen in nood; en stil, God die rechtvaardig zijt, de honger naar gerechtigheid. | 2 O Vader, trek het leed U aan van allen die met ons bestaan. Gij hebt gezegd: geef gij hun brood, doe ons hun broeders zijn in nood, opdat zij weten, wie Gij zijt: de God van hun gerechtigheid. |
|--|---|

Zegen

Ga dan heen in vrede, dragend en uitdragend de zegen van God:

De genade van onze Heer Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap van de Heilige Geest
zij met u allen.
AMEN.

